

POSVOJENI OTROCI

I. POPOLNA POSVOJITEV – POJEM IN NAMEN

- s popolno posvojitvijo se posvojenec popolnoma izloči iz rodbine staršev in povsem preide v rodbino posvojitelja, v kateri dobi položaj naravnega otroka posvojitelja
- z **izločitvijo iz rodbine naravnih staršev**, vse medsebojne pravice posvojenca in naravnih staršev prenehajo, njihova roditeljska pravica preneha
- s **prehodom v rodbino posvojiteljev**, posvojenec pridobi vse pravice in dolžnosti v razmerju do posvojiteljev, pridobijo roditeljsko pravico
- posvojitelje se **vpiše v rojstno in matično knjigo** kot posvojenčeve starše
- popolne posvojitve **ni možno razvezati**
- **namen posvojitve** je varstvo in preskrba mladoletnikov, ki nimajo staršev, in ljudem, ki nimajo naravnih otrok, uresničiti željo po otrocih

II. POGOJI ZA POSVOJITEV

POGOJI, KI VELJAJO ZA POSVOJENCA – ZAKONSKI POGOJI

- **posvojenec je lahko le mladoletna oseba**, ki zaradi mladoletnosti še potrebuje skrb staršev
- za posvojitve mladoletne osebe, starejše od 10 let, je potrebno njeno soglasje
- če mladoletna oseba pridobi popolno poslovno sposobnost ali sklene zakonsko zvezo, posvojitve ni možna
- ne poznamo posvojitve nasciturusa, ker ni mogoče dati soglasja za posvojitve dokler se otrok ne rodi
- **v posvojitve se da otroka, pri katerem ni izgledov, da bo lahko živel s starši, ker**
 - starši niso živi
 - starši so neznani
 - bivališče staršev je že 1 leto neznano
 - starši so otroka zapustili
 - obema staršema je bila odvzeta roditeljska pravica (*otrok gre v posvojitve takoj po pravnomočnosti odločbe o odvzemu*)
 - sta oba starša privolila v posvojitve otroka (*roditeljska pravica jima ni odvzeta, le ne moreta je več izvrševati*)
 - en roditelj je privolil v posvojitve otroka, drugemu roditelju je bila odvzeta roditeljska pravica, je trajno nesposoben izjaviti voljo, njegovo prebivališče je že 1 leto neznano

POGOJI, KI VELJAJO ZA POSVOJITELJA

- s pogoji, ki jih mora izpolnjevati posvojitelj, se poskuša doseči, da bi bilo razmerje med posvojenecem in posvojiteljem čim bolj podobno naravnemu roditeljskemu razmerju
- posvojitelj je **polnoletna oseba**
- posvojitelj mora biti vsaj **18 let starejši od posvojenca** – CSD lahko ta pogoj izjemoma spregleda, če je taka posvojitve v korist posvojenca
- posvojitelj **ne more posvojiti sorodnika v ravni črti**
- posvojitelj **ne more posvojiti brata ali sestre** (*če želijo za mladoletne otroke skrbeti bratje in sestre, se postavi pod skrbništvo*)
- posvojitelj mora imeti določene **moralne, vzgojne in zdravstvene lastnosti**
- posvojitelj **ne more biti oseba, ki ji je bila odvzeta roditeljska pravica**
- skrbnik ne more posvojiti **varovanca v času trajanja skrbniškega razmerja**
- **nikogar ne more posvojiti več oseb**, praviloma je posvojitelj lahko samo ena oseba (*izjema je če gre za zakonca*)
- **zakonca lahko samo skupaj posvojita otroka**, takšne posvojitve prevladovadujejo
- posvojitelj **mora biti slovenski državljan** – izjemoma je lahko posvojitelj tujec, velja subsidiarno:
 - če ni mogoče najti posvojitelja med slovenskimi državljani

- če se je oče/mati poročila s tujcem, ki hoče enostransko posvojiti otroka
- ob soglasju pristojnih državnih organov

III. UVELJAVITEV POGOJEV ZA POSVOJITEV

- **posvojitve ni možno opraviti, preden ne preteče 1 leto od izpolnitve katerega od zakonskih pogojev**
- če je posvojitve opravljena pred pretekom enoletnega roka, je **neveljavna**
- ta rok onemogoča naravnim staršem, da bi po preteku 1 leta uspeli z zahtevo, naj se jim vrne otroka, ki je že pri posvojitelju, hkrati pa varuje roditeljsko pravico naravnih staršev
- v tem času ko teče enoletni rok, imajo starši še roditeljsko pravico, vendar njeno **izvrševanje miruje**, roditelj ne izvršuje nobenih pravic in dolžnosti, takega otroka se postavi pod skrbništvo
- posvojitve je **možne opraviti pred pretekom roka** samo:
 - če otrok nima živih staršev
 - če CSD ugotovi, da je to v korist otroka

IV. POGOJI ZA POSVOJITEV V ZUNAJZAKONSKI SKUPNOSTI

- **zunajzakonska partnerja ne moreta posvojiti otroka**, ker je to v nasprotju z določbo, da nikogar ne more posvojiti več oseb, razen če sta posvojitelja zakonca – **analogija ne pride v poštev**, ker:
 - zakon ne izenačuje zunajzakonske skupnosti in zakonske zveze glede razmerja med otroki in partnerji
 - če bi zakon zunajzakonskima partnerjema dovoljeval posvojitve, bi moral to izrecno določiti
 - zakonodajalec je menil, da taka posvojitve ne bi zagotavljala otrokove koristi, saj zunajzakonska skupnost ni tako stabilno razmerje kot zakonska zveza – če par ki želi posvojiti otroka, naj sklene zakonsko zvezo (*ta argument nima prave teže, ker zunajzakonske skupnosti niso nič manj stabilne kot zakonske zveze in otroci ki živijo v njih niso prikrajšani za skrb obeh staršev – treba bi bilo predpisati, da lahko tudi zunajzakonska partnerja posvojita otroka*)
- zakon se da obiti, ker ZZZDR ne določa, da zunajzakonski partner ne sme enostransko posvojiti otroka drugega partnerja – najprej **en od partnerjev** še pred nastankom zunajzakonske skupnosti **sam posvoji otroka** (*klasična posvojitve po eni osebi*), potem pa ga **v zunajzakonski skupnosti enostransko posvoji še drugi partner**

V. ENOSTRANSKA POSVOJITEV

- **enostranska posvojitve** pomeni, da eden od zakoncev posvoji otroka drugega zakonca
- če je bilo očetovstvo takega otroka že ugotovljeno, mora oče dati soglasje za posvojitve, razen če ne živi več
- taka posvojitve je otroku v korist, ker bo lahko odraščal v vzdušju sreče, ljubezni in razumevanja

VI. BLANKO POSVOJITEV

- blanko posvojitve je **posvojitve, pri kateri je zagotovljena anonimnost** – naravni starši ne morejo izvedeti kdo so posvojitelji – v našem zakonu ni take določbe
- **to je lahko v korist otroku**, zlasti v primerih, ko so starši otroka ogrožali, zlorabljali, ali če jim je bila odvzeta roditeljska pravica in ni bilo izgledov, da bodo lahko starši še kdaj izvrševali roditeljsko pravico
- pri nas CSD ne da podatkov o posvojiteljih, če bi ga naravni starši lahko ogrožali, ugrabili

VII. NASTANEK POSVOJITVE

- posvojitve nastane z **odločbo, ki jo izda CSD**, potem ko ugotovi, da so podani pogoji za posvojitve in da je posvojitve posvojencu v korist
- **postopek posvojitve** se opravi v **posebnem postopku**, ki ga CSD uvede

- na predlog bodočega posvojitelja
- po uradni dolžnosti (če je otrok najden)
- **podatki** o posvojitvi **niso tajni**, v matično knjigo se vpiše posvojitelje kot starše, vpis naravnih staršev ne razveljavi
- pred posvojitvijo se lahko da otroka za določen čas v rejništvo bodočim posvojiteljem, da se ugotovi, ali se bodo lahko živeli v nov položaj in da se ugotovi ali bo posvojitvev posvojencu v korist – **poskusna posvojitvev**
- v tem času se uporabljajo določbe o rejništvu, vendar ni rejnine
- poskusna posvojitvev je nesmiselna za otroke v zelo nizki starosti

VIII. NEVELJAVNOST POSVOJITVE

- posvojitvev je neveljavna, **če niso izpolnjeni vsi pogoji za njen nastanek**
- **postopek za razveljavitev** uvede CSD:
 - po uradni dolžnosti
 - na zahtevo: posvojenca, njegovih staršev, posvojitelja
- razveljavitev posvojitve **učinkuje za naprej**

IX. PRAVNE POSLEDICE POSVOJITVE

RAZMERJE MED POSVOJITELJEM IN POSVOJENCEM

- razmerje med posvojiteljem in posvojencem je **enako kot razmerje med roditeljem in otrokom**
- posvojitelj se **vpiše v matično knjigo** kot otrokov **roditelj**, posledica vpisa je, da se za takega otroka ne more več ugotavljati očetovstva oz. materinstva
- posvojitelj s posvojitvijo **pridobi roditeljsko pravico**
- če roditeljske pravice ne izvršuje v redu, CSD izvrši potrebne ukrepe ali celo predlaga sodišču naj odvzame posvojitelju roditeljsko pravico
- posvojitelj posvojencu izbere **osebno ime**
- med posvojiteljem in posvojencem nastane **vzajemna dolžnost preživljanja**
- posvojitelj ima **pravico do osebnih stikov** s posvojencem, če ne živi z njim
- posvojitelj in posvojenec **ne moreta skleniti med seboj zakonske zveze**

RAZMERJA MED POSVOJENCEM IN SORODNIKI POSVOJITELJA

- razmerja med posvojencem in sorodniki posvojitelja so **enaka kot razmerja med naravnimi sorodniki**
- posvojenec ima **izenačen položaj z naravnimi otroki posvojitelja**
- posvojitvev **ni zadržek za sklenitev zakonske zveze med posvojencem in sorodniki posvojitelja**
- razmerja med posvojencem in sorodniki posvojitelja imajo **pomen predvsem na dednopravnem področju**

RAZMERJA MED POSVOJENCEM, NARAVNIMI STARŠI IN DRUGIMI NARAVNIMI SORODNIKI

- razmerja med posvojencem, naravnimi starši in drugimi naravnimi sorodniki **s posvojitvijo dokončno in popolnoma prenehajo** (razen pri enostranski posvojitvi!!!)
- prenehanje razmerja med posvojencem in naravnimi sorodniki imajo tudi **pomen na dednopravnem področju**

X. POSVOJITEV PO KONVENCIJAH

- **Konvencija o otrokovih pravicah določa**:
 - da se s posvojitvijo varuje otroka, ki je prikrajšan za družinsko okolje
 - da je otrokova korist vodilo za posvojitvev
 - da posvojitvev odobri pristojni organ
 - da mednarodna posvojitvev pride v poštev subsidiarno (če ni mogoče najti primerne posvojitelja v matični državi)

- da mora biti otrok v državi posvojitelja obravnavan vsaj tako dobro ali boljše kot bi bil v domovini
- Slovenija je ratificirala tudi **Haaško konvencijo o varstvu otrok in sodelovanju pri mednarodnih posvojitvah** – po tej konvenciji se z mednarodno posvojitvijo omogoča, da se otroku, kateremu ne najdejo primerne družine v njegovi matični državi, zagotovi družino iz druge države

XI. RAZMERJA NEPOPOLNE POSVOJITVE

- **nepopolne posvojitve** se po ZZZDR **ne morejo več sklepati**
- nepopolne posvojitve, sklenjene po Temeljnem zakonu o posvojitvah, **še vedno obstajajo**
- če obstajajo pogoji za popolno posvojitvev, se lahko **nepopolno posvojitvev spremeni v popolno**
- **razlika med popolno in nepopolno posvojitvijo**
 - z nepopolno posvojitvijo med posvojenecem in sorodniki posvojitelja ne nastane sorodstveno razmerje, niti pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz tega razmerja
 - nepopolna posvojitvev ne vpliva na pravice in dolžnosti posvojenca do naravnih staršev in drugih sorodnikov
- nepopolna posvojitvev **ni zakonski zadržek** za sklenitev zakonske zveze, utemeljuje samo zakonsko prepoved
- **nepopolna posvojitvev preneha**
 - z razvezo posvojitve
 - če posvojenec in posvojitelj skleneta zakonsko zvezo